

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Quid peccatum sit, & de duplici peccato mortali, & veniali. Cap. I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

PARS PRIMA

Huius libri de Abiectione peccatorum, tum mortalium tum venialium.

PRIMA igitur cura eorum qui vitam spiritualem aggrediuntur, debet esse, peccata vincere, secundum illud Ieremie: Si reuerteris Israel, ait Dominus, ad me conuertere. Id est, si ab statu inimicitia, & anima, ad statum amicitia & gratia es reuersura, a conuersione incipe, & a peccatorum abiectione sume tua reuersionis exordium. Nemo autem perfecte delicta vitabit, nisi eorum causas ac radices euulserit, quibus adhuc manentibus, licet ramos peccatorum absciderit, alij paulo post pullulabunt, qui illum pena damnationis inuoluant. Radices autem peccatorum (vt nunc affectus nostros inordinatos omittimus) duae praecipue sunt; altera, nobis insita, & longa male agendi consuetudine propagata, cuiusmodi sunt vitia: altera, Daemonis astu, & alicuius suasionis & prauae suggestionis inserta: nam de illo dictum est, quod Superseminauit zizania in medio tritici, & abiit, cuiusmodi sunt tentationes, quibus animam pulsat, & ad bonum omittendum, aut malum patrandum inuitat. De his igitur suo ordine in tribus huius libri partibus agendum est, vt fugere peccata sciamus.

Ier. 4. n. 1.

Matt. 13. n. 25.

Quid peccatum sit: & de duplici peccato mortali & veniali.

CAPVT PRIMVM.

PX primo illo Adae peccato, quod misera propagatione contraximus, facilitas in nobis peccandi processit, & ad malum procliuitas permanuit. Licet enim illa prima culpa per baptismum & aquam regenerationis verè in homine deleta sit, tamen ob defectum originalis iustitiae, inobedientia concupiscentiae & sensuum rebellio permansit, quae mentem ad malum trahere nititur, etiam nolentem, & peruersitati repugnantem. Quam rebellionem deslet Paulus, dum ait: Scio quia non habitat in me, hoc est in carne mea, bonum. Nam velle adiacet mihi, perficere autem non inuenio. Et post multa alia, quae sequuntur, perficit suam querimoniam, dicens: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Corpus itaque mortis, aut corruptio, & ad malum procliuitas, ex illo primo genitoris nostri peccato dimanans, nos singulis momentis inecat, & illis verbis, quae in libro Sapientiae continentur: Venite, & fruamur bonis quae sunt, & vtamur creatura tanquam in iuuentute celeriter, ad legis diuinæ prauaricationem constanter inuitat. Huius hostis iniquis suasionibus vt resistamus, & omnem iniquitatem, ad quam nos impellit, fugiamus, primò quid sit peccatum, quod ab homine patrat, (nam de culpa originali nunc nihil dicimus) explicandum est; ex cuius cognitione facile erit causas ac rationes illud fugiendi deducere. Interrogamus ergo nunc

Rom. 7. n. 18.

n. 24.

Sapient. 2. n. 6.

A quid peccatum sit, quam habeat naturam atque substantiam, cum tamen si illud exquisitius discutiamus, & secundum quod aliquid operibus nostris superaddit, accipiamus, non substantiam esse, aut naturam aliquam, sed priuationem boni, reperiemus. Quapropter Ecclesiae Doctores peccatum defectum vocant, & quasi nihil esse decernunt. Vnde Dionysius Areopagita inquit: Peccatum est malum, priuatio, & defectio, infirmitas, inconuenientia, atque frustratio, & destititio, pulchritudine, vita, sensu, ratione, perfectione, ac sede, & causa priuatum, indefinitum, infecundum, otiosum, imbecillum, inordinatum, dissimile, infinitum, tenebrosum, carensque substantia, & ipsum nullo modo, nusquam, & nihil existens. Et Augustinus: Malam arborem homo facit, quando seipsum malum facit, quando a bono incommutabili deficit: ab hoc quippe bono defectus, est origo voluntatis malae, qui defectus non aliam naturam malam inuitat, sed eam quae bona est condita, vitiat; sanato autem vitio nullum malum remanet, quia vitium naturam quidem inerat, sed vitium natura non erat. Et Anselmus ait: Sicut absentia iustitiae, & non habere iustitiam, nullam essentiam habent; ita iniustitia & esse iniustum, nullum habent esse, & idcirco non sunt aliquid, sed nihil. Ac tandem Prosper Aquitanicus (vt quatuor tantum ex innumeris patribus id afferentibus afferamus) his elegantissimis carminibus idem confirmat:

Dion. de diuin. nomin. c. 4. part. 4.

Aug. l. de gra. Chr. cōtr. Pel. & Calist. c. 19.

Ansel. li. de casu diaboli. c. 15.

Proffer
lib. Epig.
24.

Per verbum omnipotens Deus omnia condidit unus,
A quo natura est nulla creata mali.
Et quod non fecit dives sapientia verbi,
Non habet in rerum conditione locum.
Nulla igitur vitis substantia, nullaque vita est,
Que vegetet corpus, materiamq. suam.
Sed cum libertas discedit ab ordine recto,
Nec seruant proprium qua bona sunt, modulum,
In culpa & vitio est vagus in contraria motus,
Fitque malum veram deseruisse viam.

Licet autem nequitia per se ac seorsum considerata nihil aliud sit quam privatio æquitatis atque iustitiæ; at nunc nos (qui non Theologicas subtilitates speculari, sed animas Deo consecratas erudire decrevimus) nequitiam non per se sumptam sed actibus nostris affixam meditemur, qui malitia affecti peccata vocantur, & sic eius naturam aperiamus.

Est igitur peccatum actio libera, debita rectitudine carens, qua quis legem se obligantem ac continentem transgreditur. Quæ verba, si attentè inspiciantur, licet brevissima sint, omnia illa continent, quibus Ambrosius & Augustinus peccati naturam explicarunt. Ambrosius enim dixit: Quid aliud est peccatum, nisi diuinæ legis transgressio, ac cœlestium inobedientia mandatorum? Augustinus verò multis hoc idem exposuit. Nam quodam loco ait: Peccare nihil aliud est quam neglectis æternis temporalia sectari. Et alio loco: Peccatum est legis transgressio. Etrursus alio: Peccatum est hominis inordinatio, atque perversitas. Atque iterum: Peccatum est voluntas retinendi vel consequendi id quod iustitia vetat, & vnde liberum sit abstinere. Ac tandem, peccatum est dictum, vel factum, vel concupitum contra legem æternam. Vniuersa hæc Ioannes Apostolus vno verbo comprehendit, dicens: Omnis qui facit peccatum, & iniquitatem facit, & peccatum est iniquitas. Iniquitas enim nihil aliud est quam transgressio æqui, aut exorbitatio ab eo quod iustum & æquum est. Nos verò illa breui descriptione peccati concludimus, quæ rigidius aut mitius intellecta, in omne tam graue quam leue peccatum quadrat. Est namque peccatum omne, actio aliqua siue interior, vt cogitatio atque cõsensu; siue exterior, vt verborum prolatio, aut opus aliquod, quod externis sensibus percipiatur. Quia verò (vt Thomas verè ac subtiliter annotauit) affirmatio & negatio ad idem pertinent, nomine actionis, eius defectus intelligendus est, quo natura peccati omissionis cõtinetur. Neque enim solum peccamus, cum aliquid aduersus legem agimus, sed etiam cum lege præcepta seu iussa negligenter omittimus. Vnde Isaias ait: Væ mihi, quia tacui. Et Heli à Domino increpitus est, non quod occiderit, aut furatus sit, sed quod nouerat indignè agere filios suos, & non corripuit eos. Est ergo peccatum actio, vt concupiscentia, aut sermo, aut opus aliquod externum quod aduersetur legi; vel de factis atque omissione alicuius interioris aut exterioris actionis à lege præcepta atque statuta. Deinde peccatum est actio libera, id est, in nostra potestate constituta, quam possimus vel facere vel omittere: vt omnis homo sciat, quia nunquam ad peccatum cogitur, sed semper quod delinquit, propria voluntate tendatur. Quare Augustinus ait: Vique adeo peccatum voluntarium malum est, vt nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium. Beata quoque Lucia Paschalis præfecti ignorantiam irridens, dixit: Si inuitam iusseris violari, castitas mihi duplicabitur ad coronam. Quia mirabili ac non muliebris sed virili sententia, id ab Spiritu sancto docta, euidenter

Ambros.
de para.
c. 8.
Aug. li. 1.
de li. arb.
c. 17.
li. 2. de cõf.
Eug. c. 4.
li. de vni.
uers. q. 2.
de duab.
animab.
c. 11.
li. 2. cõtr.
Faust.
c. 27.
1. Ioan. 3.
n. 4.

D. Thom.
1. 2. q. 71.
a. 6. ad 1.

Isa. 6. n. 5.
1. Reg. 3.
n. 13.

Aug. 1.
retract. c.
13.

A expressit, violentam sigilli virginis corruptionem, nec peccatum esse, neque etiam claustra pudoris frangat, decori virginis officere. Merito profecto illa ita sentit, & idem nos Catholica fide docti sentimus, quoniam nullus inobediens est Deo, qui non sua sponte aliquid aduersus eius voluntatem operetur, nec velut res inanimis ad quid operandum cogitur, atque compellitur. Præterea peccatum est actio libera, rectitudine carens, quæ inesse deberet; in hoc verò cõsistit, quod actio illa rectæ rationi repugnat, neque in id tendit, aut illis adiacentibus decoratur, quæ recta ratio, & legis à Deo aut hominibus late obseruatio præscribit. Quemadmodum enim effigies peccatum artis est, si minimè regulis artis ad exemplari consentiat; ita & humana actio peccatum moris est, si à dictamine rectæ rationis, quam Deus mentibus nostris impressit, & regulam bene ac sanctè viuendi desciscat. Ac tandem ex hac carentia rectitudinis prouenit vt peccatum sit legi & iussioni contrarium. Nam lex præcipit, exempli gratia, nequis aliena furtim rapiat, quod rationi consonum est. Ex hoc verò quod aliena rapit quis, & hanc præscriptam rectitudinem deserit, certè prouenit vt legem frangat, & ei contrarius aut inimicus existat. At multa peccata legibus humanis aduersantur; quare ergo dixit Augustinus peccatum esse contra legem Dei? Ideo profecto, quia diuina lex præcipit, vt naturali & humana legi pareamus. vnde non potest aliquis sine transgressione diuinæ legis humanam aliquam legem effringere. Quod & Paulus aperte fatetur, dicens: Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.

C Atque hæc descriptio proposita in vniuersum (vt diximus) omni peccato conuenit: quod (vt ad nostrum propositum spectat) duplex est alterum, mortale; alterum, veniale. Mortale peccatum est actio libera, eò vique rectæ rationi ac diuinæ legi contraria, vt vitam spirituales eripiat, & mortem afferat animæ peccanti, cuius mortis vi homo à Deo ac Dei regno separatur, & supplicio æterno dignus efficitur. Vitam quidem animæ tollit, quæ vita Deus est, animam per gratiam inhabitans; homo autem graue aut mortale peccatum admittens, Deum vitam suam deserit, ab eoque recedit, sicut scriptum est: Scito & vide, quàm malum & amarum est reliquisse te Dominum Deum tuum, & non esse timorem eius apud te. Mortem autem adfert: Nam, Stipendia peccati, mors. Et alio loco: Impij manibus & verbis accesserunt illam, & estimantes illam amicam, defluerunt, & sponsones posuerunt ad illam. A regno etiam Dei separat. Vnde Paulus ait: An nescitis, quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Nolite errare; neque fornicarij, neque idolis seruientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorū concubitores, neque fures, neque auari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt. Et iterum: Manifesta sunt opera carnis; quoniam qui talia agunt, regnū Dei non consequentur. Denique æternæ morti animam peccantem addicit, sicut testatur Ioannes in sua Apocalypsi: Timidis, ait, & incredulis, & execratis, & homicidis, & fornicatoribus, & veneficis, & idololatriis, & mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne, & sulphure, quod est mors secunda. Hæc omnia Laurentius Iustinianus peccati lethalis mala in hunc modum enumerat: Beatum dixerim, cui datum est nosse quid sit peccatum, quod operetur in homine, & ad quem, in eo perseverantē, deducat finem. Peccatum quidem nulla est substantia, vt res aliqua, sed est voluntas retinendi & sequendi quod iustitia vetat.

D] Mortem autem adfert: Nam, Stipendia peccati, mors. Et alio loco: Impij manibus & verbis accesserunt illam, & estimantes illam amicam, defluerunt, & sponsones posuerunt ad illam. A regno etiam Dei separat. Vnde Paulus ait: An nescitis, quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Nolite errare; neque fornicarij, neque idolis seruientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorū concubitores, neque fures, neque auari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt. Et iterum: Manifesta sunt opera carnis; quoniam qui talia agunt, regnū Dei non consequentur. Denique æternæ morti animam peccantem addicit, sicut testatur Ioannes in sua Apocalypsi: Timidis, ait, & incredulis, & execratis, & homicidis, & fornicatoribus, & veneficis, & idololatriis, & mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne, & sulphure, quod est mors secunda. Hæc omnia Laurentius Iustinianus peccati lethalis mala in hunc modum enumerat: Beatum dixerim, cui datum est nosse quid sit peccatum, quod operetur in homine, & ad quem, in eo perseverantē, deducat finem. Peccatum quidem nulla est substantia, vt res aliqua, sed est voluntas retinendi & sequendi quod iustitia vetat.

E] Mortem autem adfert: Nam, Stipendia peccati, mors. Et alio loco: Impij manibus & verbis accesserunt illam, & estimantes illam amicam, defluerunt, & sponsones posuerunt ad illam. A regno etiam Dei separat. Vnde Paulus ait: An nescitis, quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Nolite errare; neque fornicarij, neque idolis seruientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorū concubitores, neque fures, neque auari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt. Et iterum: Manifesta sunt opera carnis; quoniam qui talia agunt, regnū Dei non consequentur. Denique æternæ morti animam peccantem addicit, sicut testatur Ioannes in sua Apocalypsi: Timidis, ait, & incredulis, & execratis, & homicidis, & fornicatoribus, & veneficis, & idololatriis, & mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne, & sulphure, quod est mors secunda. Hæc omnia Laurentius Iustinianus peccati lethalis mala in hunc modum enumerat: Beatum dixerim, cui datum est nosse quid sit peccatum, quod operetur in homine, & ad quem, in eo perseverantē, deducat finem. Peccatum quidem nulla est substantia, vt res aliqua, sed est voluntas retinendi & sequendi quod iustitia vetat.

Roma. 13.
n. 2.

Ierem. 2.
n. 19.

Roma. 6.
n. 23.
Sup. 10.
n. 16.
1. Cor. 6.
n. 9. & 10.

Gal. 5.
n. 19.
et 21.

Apoc. 21.
n. 8.

Iust. li. de
perf. gra-
dib. c. 1.

Per peccatum homo fit alienus à Deo, interemptor sui, gehennæ filius, cõfufionis domus, diaboli feruus, dissipator naturæ, gratiæ illufor, gloriæque contemptor. Ideo autem peccatum hoc animam interimit, & à Deo separat, quoniã (ipfa natura dictante) quædam funt aut amicorum, aut dominorum iniuriæ ita graues, vt amicitiam diffoluant, & amorem extinguant; ita amicis aut regibus ac principibus difplicentes, vt amicum ab amico diffoient, & fubditum domo regis pellant, & ab eius omnino fubiectiõne reiciant. Tanta verò eft hominis miferia atque calamitas, vt iniurijs huius generis poffit aduerfus Deum fuum creatorẽ admittere, quas merito peccata mortalia, id eft, mortẽ animæ afferentia, vocamus, atque eam à Deo feperare, & in fummum ac extremum malum detrudere, confitemur.

Veniale peccatum eft actio libera, dictamini quidẽ rationis & iuffioni legis aduerfa, ac ob id Deo iniufta, fed quæ ob fui paruitatẽ, nec vitam fpiritualem animæ auferat, neq; hominem à regno cælefti excludat, nec æternis cruciatibus definet, licet iuxta fuæ malitiæ quantitatem tẽporalem pœnam fubeat. Eft quidem veniale peccatũ dictamini rationis contrarium, quæ præfcribit ne graue malũ faciamus, & ne leue malum admittamus. Nam ficut leui agritudine corporis incolumitas leuiter læditur, ita leui peccato aliquantulum rationis fulgor inficitur. Atque etiam eft iuffioni legis aduerfum. Dominus enim qui præcepit, non furtum facies, non folum magnũ furtum vetuit, fed leue quoque furtum prohibuit. Et qui iuffit non iurare omnino, vniuerfa iuramenta etiam leuia, & fine debita caufa prolata, effe contra fuam voluntatem & legẽ, expofuit. Et qui de verbo otiofo rationẽ eft accepturus, & illud aliqua caftigatione puniturus, vtique aduerfum legi fuæ tale verbum declarauit. Sed quemadmodũ in humana republica funt aliqua leges fine quarũ obferuatione omnino ftare non poteft, quas præterire grauiffimum effe cognofcitur; aliæ verò optime gubernationi conducibiles, quas transgredi, leue & non magni momenti iudicatur; ita in regno Dei, quædam funt leges, ex quarum custodia charitas & animæ vita dependet; aliæ verò fine quarum obferuatione charitas & fpiritalis vita adhuc ftare poteft; & illarum transgreffio, peccata mortalia; iftarum verò, peccata leuia & venialia conftituit. Et ficut inter homines licet quælibet offenfa amicitiam aliquo modo lædat, non tamen offenfa leuis amicitiam diffoluit, nec amicum à participatione bonorum amici omnino reicit, fed aliqua leui fatisfactiõne remittitur; eodem prorfus modo leues offenfa aduerfus Deum, quas homines ex humana fragilitate committunt, erga Deum contractam per gratiam & charitatẽ amicitiam non auferunt, atque adeo nec animam interficiunt, nec regnum illi cælefti claudunt, nec æternis pœnis addicunt. Patens eft ergo ac manifesta peccati mortalis & venialis differentia: quodd illud legi neceffariẽ ad retinendam vitam fpiritualem animæ; illud verò, fi ex genere ac natura fua veniale fit, vt verbũ otiofum, legi folum conducibili opponitur. Quodd fi tantum ex paruitate materiæ, vt modicum furtum, aut ex defectu plenæ deliberationis, vt minus honefta cogitatio legibus ad charitatem neceffariis opponatur, non eas vtique ad Dei contemptum ac magnam offenfionem transgreditur. Peccatum mortale charitatem & gratiam tollit; & veniale, feruata charitate eius feruorem extinguit. Illud præfert creaturam Deo, quia ob amorem creaturæ Deum defert; illud non præfert, quia licet fe ad creaturam inclinet, non tamen Deum propter illam delinquit. Illud confti-

tuit vltimum finem in creatura, quia ab vltimo, propter quem creati fumus, fine difcedit. Illud non ponit finem in creatura, quia gratiæ decorem & charitatis pulchritudinem, qua homo tanquam in finem tendit in Deum, non amittit. Illud animam interficit, illud fœdat. Quare Gregorius dixit: In peccatorum & criminum diftinctione penfandũ eft, quia nonnulla peccata animam polluant, quam crimina extinguunt. Illud denique nunquam æternæ pœnæ latis puniunt; illud pœnæ temporales diluunt; quoniam graue peccatum hominem Dei inimicum facit, quem nunquam cælefte regnum, fofos amicos recipiens, admittet: at leue peccatum Dei filiationem non tollit, & ideo hominem qui illud patrauit, iam purgatum, & debita caftigatione punitum, cæleftis patriæ vt Dei filium, recipiet. Ex hoc autem difcrimine Ricardus Victorinus omnem naturam peccati mortalis & venialis affumpfit. Videtur mihi, inquit, veniale peccatum, quod in Chrifto renatis per fe folum nunquam inducit æternũ fupplicium, etiam fi defuerit pœnitentiæ remedium. Mortale verò peccatum, etiam fi fuerit folum, fi pœnitentiæ remedium defuerit, æternam mortẽ inducit. Hinc etiam patet quare peccatum lethale hominem diaboli filium & membrum faciat; veniale verò, filium Dei & membrum Chrifti, hominẽ relinquat. Quia videlicet, vt Auguftinus ait: Quamuis diabolus fit author & princeps omnium peccatorum, non tamen filios diaboli facit quodcumque peccatum. Peccant enim & filij Dei: Quoniã fi dixerint fe non habere peccatum, fe ipfos feducunt, & veritas in eis non eft. Sed ea conditione peccant, qua funt filij adhuc huius fæculi. Qua verò gratia funt filij Dei, non vtique peccant: Quia omnis qui natus eft ex Deo, non peccat. Hæc ad cognitionem naturæ peccati, & diftinctionem peccati, grauis & leuis, pro fundamento dicendorum fufficiant.

*Peccatum mortale fugiendum effe ob
fuam malitiam.*

CAPVT II.

D C E duos hoftes animæ, ac vitæ fpiritalis infeftiffimos inimicos, quibus perfectionem ac fanctitatem futiens debet in primo vitæ fpiritalis gradu acerrimum bellum indicere. Frufta enim conabitur, qui peccata non abijcit, perfectam virtutem in domum fuæ mentis inducere, & qui hoftes Domini tuetur & fouet, eius gratiam & dona comparare. Ac primò mortale peccatum funditus deltruendũ eft, & inter innumera, quæ nos ad eius fugam ac victoriã mouere poffunt (nam idem eft peccatum fugere & vincere, atque deltruere) tria tantum, fcilicet peccati mortalis nequitiam, fœditatem, pœnamque tractabimus. Eius malitiã tãta eft, vt quodlibet crimen aut lethale peccatum omnia mala, & vera mala, & in fupremo gradu conftituta contineat. Ego enim contempfor, quodd ficut Deus vnum bonum fecit; quodd omne bonum continet, nempe hominem Deum, & Dei ac hominum mediatorẽ Chriftum Iefum; In quo funt abfconditi omnes thefauri fapientiæ & fcientiæ Dei; ita humana nequitia atque miferia vnum malum facit, fcilicet mortale peccatum, quodd omne malum comprehendit. Nec mirum id, quoniam ficut illud opus eft fummæ mifericordiæ atque potentiæ; fic illud eft fummæ imbecillitatis atque miferiæ; nam omnis boni priuatio non poteft niſi ab immenfa

Greg. 21.
mor. c. 9.

Ricard.
tract. de
differẽtia
mortalis
& venialis.

Aug. li. 3.
cõf. duas
Epiſt. Pe-
lag. c. 3.

1. Ioan. 1.
n. 8.

1. Ioan. 8.
n. 9.

Celeft. 2.
n. 3.